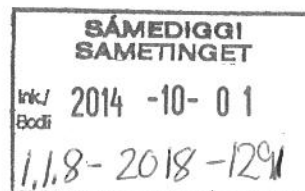

M462

Luvlajis 2014-10-01

Mošuvnna

Sámi oahpahusáššit ruotabeal sámis

Nášunalas dásis váilo mahttu, láhkaasahusat mat sáhttet dahkat duohtan sámi oahpahusa kválitehta sámi mánáide, vailu maid ruhtadeami ja vaikkuanvejolašvuohta.

Sámediggi eai leat dihto olbmot bargame sámi oahppahusáššiin.

Jus galgá buohttastahtit Norggabeal dilálašvuodain de doppe ásahuvvui 1980 logus juo sámi oahppahusguovddaš ja sámi oahppahus ráđđi sirdojuvvui i oktan bargiiguin ja oktavuđain Norgga departementain sámediggai. Dát šattai oahppahusossodat norgga sámedikkis ja sis lea dál šiehtadallanváldi norgga oahpahusdepartementain.

Ruotabeal sámis lea sámeskuvllat ja sámeskuvlastivra doalahan sámi oahpahusa ja bargan dan ovdii. Muhto makkár evttaguin ja resuršiguin?

Lea dárbu hukset vuogadaga ruotabealde gos sámi oahppahusáššit fuolahuvvojit, ovdditduvvot ja ovdánahttijuvvot.

Sámedikkis lea gielláossodat mii bargá nannosit sámegielaoahppahusáššiiguin muhto dát lea dušše fal gielláaoahppahus.

Lea dárbu hukset ossodaga dahje virggit geat giedahallet oahppahusáššit ja geat leat mielde hukseme ovttasbarggu departementain ja ruota skuvlahálddahusain

Áššit mat juste dál leat nu váilevažžat ahte sámi mánáin eai oba leat ge vejolašvuohta nannet iežaset identitehta.

Sámediggi galgá bargat dan ovdii ahte dat áššit ollašuvvojit:

- Sámi mánáin galggášii leat vejolašvuohta válljet sámegiela vuosttáš giellan
- Sámi mánát galget oažžut nana oahppahusa buot fágain ja surggiin skuvllas sámegillii
- Sámi mánát galget oažžut oahppahusa buot fágain sámegillii maid dai nuoraid dásis (alladásis)
- Sámi mánáin galga leat riekti oažžut našunalaš geahččaleami sámegielfágas
- Buot našunalaš geahččalemiin buot fágain galgá gávdnot sámegillii ja leat heivehuvvon sámi mánáid kontekstaide ja dilálašvuodaide
- Sámi mánát galget beassat nannet identitetaset oahppahusystemas
- Buohkat geat galget bargat sámi mánáiguin miehta ruotas galgá leat gelbbolašvuohta sámi historjjas, sámi kultuvrras ja sámi mánáin dilis odne. Kultuvrasensitiveta lea erenoamáš detálaš
- Studeanttat geat váldet sámi oahppaheaddjioahpu berre oažžut sierra doarjaga

- Sámi oahppaheaddjit galget oažžut vejolašvuoda nannet iežaset giellaoahpahusa ja maidai nannet ipmardusa movt atnit ávkiin iežaset kultuvrrálaš máhttu skuvllas ja oahpahusas.

Pee Olof Nusti

Pee Olof Nusti

Sámiid Rikskabellodat

Luleå 2014-10-01

Motion

Samiska utbildningsfrågor i svenska Sápmi

På nationellt plan råder det brist på kunskap och lagstiftning som säkerställer en samisk utbildning av bra kvalitet för samiska barn, det råder även brist på finansiering och inflytande.

I Sametinget har vi inte egna tjänstemän som arbetar med samiska utbildningsfrågor.

I Norge bildades redan på 1980-talet ett särskilt kansli för samiska utbildningsfrågor. Det samiska utbildningsrådet med personal flyttades över till det norska Sametinget som även tog över de upprättade samarbetsvägar med det norska utbildningsdepartementet. Det fungerar nu som en egen utbildningsavdelning i norska sametinget, och avdelningen innehar nu förhandlingsrätt med det norska utbildningsdepartementet.

I svenska Sápmi ansvarar sameskolorna och sameskolstyrelsen för samisk undervisning och frågor rörande detta. Men vilka villkor och resurser arbetar man under?

Det finns ett behov av att bygga upp ett system i svenska Sápmi vars huvudsakliga funktion skall vara att bereda, utveckla och verka för samiska utbildningsfrågor.

Sametinget har i dag en språkavdelning som gör ett bra arbete i frågor om undervisning i samiska men det gäller enbart språkundervisning.

Det behövs en avdelning eller tjänster som bereder utbildningsfrågorna, och som kan verka för ett samarbete med departementet och med den svenska utbildningsförvaltningen.

Vissa frågor är i dagsläget så eftersatta att samiska barn helt förlorar möjligheten att stärka sin samiska identitet.

Sametinget ska verka för att uppfylla följande:

- Samiska barn ska ha möjlighet att välja samiska som första språk
- Samiska barn ska få en bra undervisning på samiska i alla skolämnen och inriktningar
- Samiska barn ska få undervisning på samiska i alla ämnen även på högstadiet
- Samiska barn ska få möjlighet till nationella prov i ämnet samiska

- Alla nationella prov i alla ämnen ska finnas på samiska och ska vara anpassade till samiska barns kontext och förhållanden
- Samiska barn ska få stärka sin identitet i utbildningssystemet
- Alla som arbetar med samiska barn i Sverige ska ha kunskaper och kompetens i samisk historia, samisk kultur och i samiska barns levnadsförhållanden. Kultursensitivitet är oerhört viktigt
- Studenter som tar samisk lärarutbildning bör få ett särskilt ersättning för detta
- Samiska lärare ska få möjlighet att stärka sin utbildning i samiska och även stärka förståelsen för hur man kan nyttja sin kulturkunskap i skolan och i undervisningen.